

BORCI ZA PRAVIČNOST

Krivicca je vse, kar ni pravično – izključevanje, norčevanje, goljufanje, laganje, uničevanje, krivična ocena, nepravična kazen ... Krivice je včasih težko opaziti, ker se dogajajo skrito. Ko pa jih opaziš, te v trebuhu čudno stisne, postane ti vroče, v grlu začutiš cmok in preplavi te nemir. To je tihi alarm, ki te opozori, da je nekaj narobe. Od tega, ali se nanj odzoveš ali ne, pa je odvisno, ali bo krivica zmagala ali ne.

TATICA KRIVICA

Krivicca krade to, kar bi moralo pripadati vsem – možnost, da smo slišani, da nam uspe po svojih sposobnostih; občutek varnosti, (samo)spoštovanja, enakosti in samozavesti; zaupanje in občutek, da svet deluje pošteno. Zato je pomembno, da krivicco prepoznamo in nanjo opozorimo. Ko rečemo »to ni prav«, tatica krivicca izgubi svojo moč.

SPIRALA TIŠINE

»Spirala tišine« opisuje, zakaj pogosto ne spregovorimo o krivicah. Tih ostanemo, če menimo, da drugi niso istega mnenja ali da naše mnenje ni priljubljeno. Včasih nismo prepričani, kaj storiti. Včasih nočemo izstopati. Predvsem pa se bojimo, da nas drugi ne bi marali. Včasih se zato zdi lažje pogledati stran in upati, da bo ukrepal kdo drug. A če vsi čakamo, se ne zgodi nič. Če smo tihi in nič ne naredimo, pomagamo krivicam, da se dogajajo še naprej in sčasoma postanejo nekaj čisto normalnega.

EN TO NI PRAV NA DAN ODŽENE KRIVICE STRAN

Veliki sistemi, kot so gozdovi, živalske vrste ali človeško telo, obstanejo, ker se posamezniki pravočasno odzovejo, ko nekaj ni v redu.

Če se na rastlinah pojavi škodljivec in se rastline nanj ne odzovejo, se ta razširi in jih lahko uniči. Če v skupnosti živali ena žival ogroža druge, se ji druge umaknejo ali jo izločijo, da zaščitijo večino. Narava nas uči, da je odziv nujen za preživetje. Ko človeško telo ogrozi okužba ali poškodba, imunski sistem ne čaka, da bo grožnja minila sama od sebe ali se razširila, ampak takoj reagira. Hiter in jasen odziv je ključen. Tudi v družbi je podobno. Opozorilo na krivicco je kot imunski odziv skupnosti. Pomaga jih ustaviti, preden postanejo večje in hujše.

KAKO SE ODZVATI

- Ko se dogajajo slabe stvari, o tem povej staršem, učitelju, trenerju ali drugi odrasli osebi, ki ji zaupaš.
- Pomembno je, da razložiš, kaj se dogaja, zakaj te skrbi, in prosiš za pomoč.
- Tudi majhna pogumna dejanja štejejo. Ko rečeš, da šala ni smešna. Ko vprašaš, zakaj nekdo vedno sedi sam. Ko poveš, da nekaj ni bilo pošteno.
- Vse se začne z enim samim pogumnim stavkom: »To ni prav.«
- Pogum ne pomeni, da te ni strah – pomeni, da kljub strahu narediš, kar je prav.

OTROKE SMO VPRAŠALI:

Zakaj misliš, da je včasih lažje biti tiho kot reči »to ni prav«, in zakaj je pomembno opozoriti na krivice?

Miha, 13 let

Zdi se mi zelo pomembno, da se odzovemo na krivice in nepravilnosti. Težavo veliko lažje rešujemo na začetku, torej takoj. Včasih je kdo raje tiho zaradi groženj. A v vsakem primeru je najbolje povedati staršem ali drugim, ki jim zaupaš in ti znajo pomagati, kajti zadevo je bolje rešiti takoj. Če bi vsi molčali, ko gre kaj narobe, bi se slabe stvari nadaljevale, namesto da bi se reševale. Zaradi tega lahko pride do zapletov. Na začetku je težavo veliko lažje rešiti. To lahko povem iz lastnih izkušenj.

Jure, 10 let

Včasih je lažje ostati tiho, kadar nekdo napačno ravna, ker otroci nismo prepričani, da bi nam vsi verjeli. In tudi zato, ker lahko tisti, ki ne ravna prav, škoduje tudi nam. Koga je morda strah, da bi ga doletele neprijetne posledice, če bi opozoril na nepravilnosti. Če pa smo vsi tihi, lahko nastane še večja škoda in tisti, ki ravna narobe, s tem početjem nadaljuje. Slab zgled lahko k napačnemu ravnanju spodbudi še druge, ker se zdi, da je vse v redu. O krivičnem ravnanju bi se pogovoril s svojimi starši ali z učiteljico oziroma z odraslimi, ki jim zaupam in za katere vem, da bi se v taki situaciji pravilno odzvali.

Mart, 9 let

Včasih je lažje biti tiho, ker se je lažje izogniti konfliktu kot se z njim soočiti. Včasih sem tiho, ker ne želim, da bi se vsi začeli kregati z mano. Nočem, da bi me sošolci imeli za tožibabo ali pa da se nihče več ne bi hotel igrati z mano. Res je težko biti prvi, ki nekaj reče, ker s tem izstopaš. Kljub temu se je s krivicco treba kar se da hitro soočiti in ne molčati. Če smo vsi tihi, tisti, ki dela nekaj narobe, misli, da je to čisto v redu, in bo to počel še naprej. Potem postanejo tisti, ki so bili tihi, žalostni, tisti, ki mu je bila storjena krivica, pa se počuti čisto samega na svetu. Če nihče ne ustavi slabih stvari, se nadaljujejo. Najprej bi povedal svoji mami, ker me vedno poslušala in me objame, ko sem v stiski. Vem, da me ne bo kregala, ampak mi bo pomagala ugotoviti, kaj narediti. Ona vedno ve, kako popraviti stvari. Zaupam ji, ker vem, da ji je res mar za moje občutke in za to, da je pravici zadoščeno.

Ajda, 8 let

S sošolci sem videla, da so starejši fantje pretepali drugega fanta. Takoj smo povedali učiteljici in prišla je na pomoč. Je pa včasih lažje biti tiho, če se krivica dogaja meni, ker se bojim, da bom imela potem še več težav in lahko nastanejo še hujši problemi, če mi drugi ne verjamejo in rečejo, da »to ni res«. Zase sem zato včasih raje tiho, za druge pa povem, ker jim želim pomagati. Ampak starši mi vedno pravijo, naj povem, da lahko skupaj poiščemo rešitev.

Nina Wabra Jakič
Komisija za preprečevanje korupcije